

Včely na Strahově

Od pravěku k modernímu včelaření

Včelí produkty

- vysoce ceněné
- připisovány léčivé vlastnosti
- většinou nedostatkové → záležitost vyšších vrstev
→ výsadní postavení včelařů

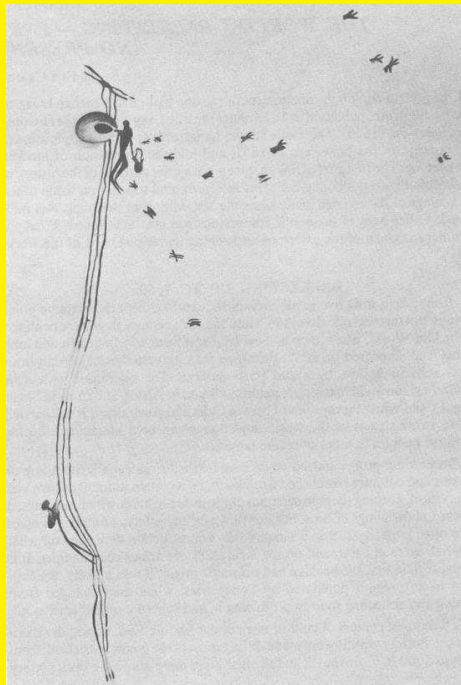

včelaření = ...

- včely
- včelař
- ochranné pomůcky
- nádoby na včelí produkty

A long time ago..

- nejstarší doklad včelaření, stáří cca 10 000 let
- Španělsko, pavoučí jeskyně

Lovecká metoda

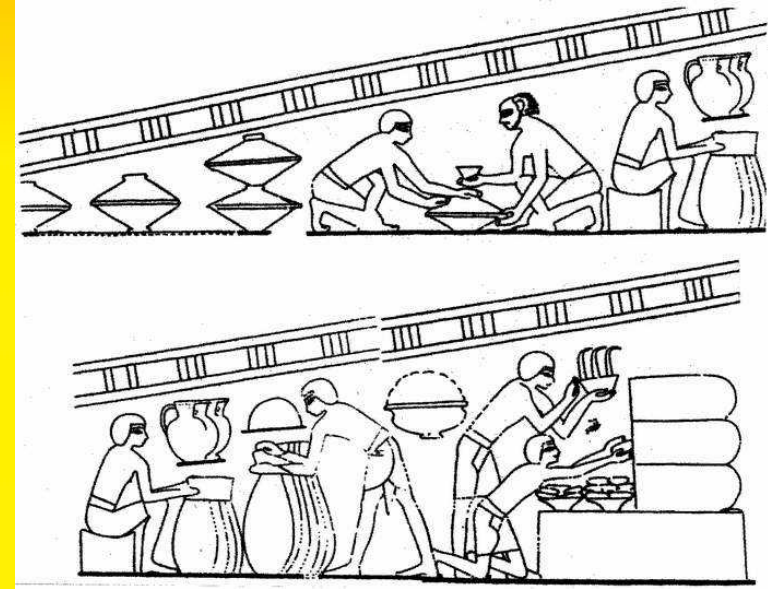
- rabování divokých včelstev
- sebrání většiny zásob
- zánik včelstva

- dlouhodobě neefektivní → snahy o zachování kolonie a možnost vícenásobného získání medu

Nejstarší úly

- Mezopotámie, Egypt, Řecko
- většinou z hlíny
- v Africe dodnes
- produkce: do 10kg/rok
- kočování

Centrální evropa - brtnictví

- lesnatá krajina → včely v dutinách stromů
- ničení a vybírání včelstev
- vytváření brtí
 - odvod majiteli lesa
 - vydlabání části stromu, zakrytí aby vznikl pouze malý vchod
 - usazení roje
 - označení stromů, tresty pro ty kdo strom pokácí nebo zničí včelstvo

Kláty

- snaha dostat včely blíž k lidským obydlím
- klát
 - vydlabaný kmen stromu
 - jedna strana otevírací

Košnice

- materiál: sláma, proutí
- přístupné shora
- více pater
- později možnost vršit úly na sebe

Problémy brtí, klátů a košnic

- brtě
 - větší vzdálenosti mezi včelstvy
 - lezení po stromech :(
- kláty
 - problematické skládání na sebe
- vyřezání a zničení části plástů
- problémy s pohybem matky a plodem
- přirozená (neuspořádaná) stavba plástů

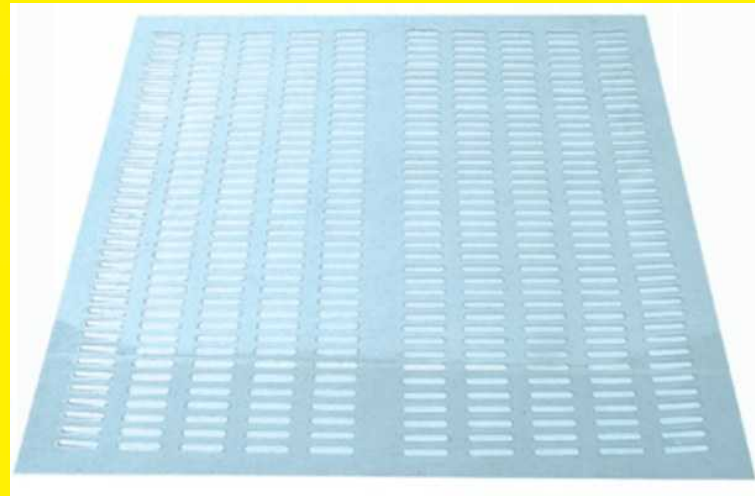

Novověk

- poznání biologie včely
- pozorování včelího hnízda
 - objev včelí mezery
 - vzdálenosti plástů
 - rozvržení hnízda (plod, pyl, med)
- zůstává neznámé rozmnožování včelstev

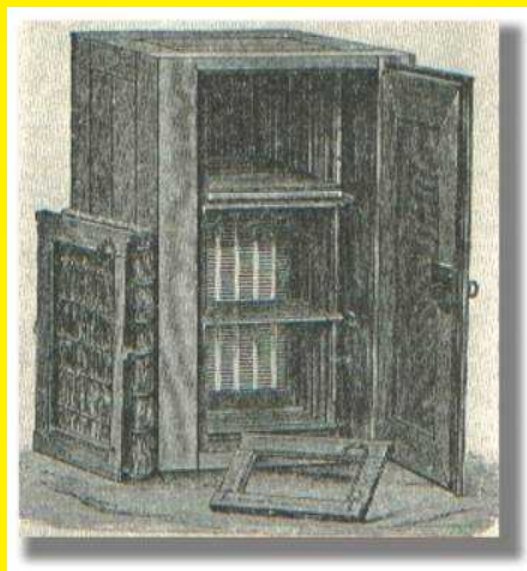
Vynálezy I.

- mateří mřížka
 - oddělení plodu a matky od medu
 - dáno rozdílnou velikostí matky a dělnic

Vynálezy II.

- úl
 - dřevěná prkna
 - obdélníkový půdorys
 - jednoduché skládání na sebe
 - přístupné shora, zadem

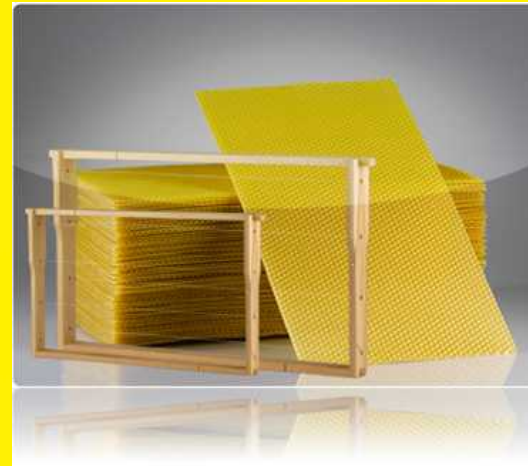
Vynálezy III.

- trámek
 - stavba plástů v člověkem určeném směru
 - včely plást přichytí ke stěnám úlu → poškození při manipulaci

Vynálezy IV.

- rámeček
 - plást je plně uvnitř rámků, nedochází k poškození
- mezistěna
 - možnost znovupoužití vosku

Získávání medu

- lisování plástů
 - zničení plástu
- volné vykapání medu
 - zdlouhavé
 - potřeba velké čisté plochy na okapávání
 - uzavřená místnost do které se nedostanou včely
- využití fyziky

Vynálezy V.

- medomet (Franz von Hruschka)
 - využití odstředivé síly
 - možnost znovupoužití plástů
 - rychlé a nenáročné na prostor

Shrnutí vynálezů

- standardizované úly
- možnost několikanásobného použití plástů
- rychlé vytáčení medu
- zjednodušení včelaření

- (krmení cukrem) - možnost získání více medu

Langstrothův úl

- 44,8x23,2 cm, stěna 19mm (v ČR 25mm)
- plně rozebíratelný (dno, nástavky, víko)
- jednoduchá konstrukce
- "vylepšení"
 - otevírací stěna pro boční přístup
 - falcy na spojování nástavků
 - zateplování

České včelařství ve 20.stol

- rozšířenost rámkové míry, převládá 39x24 cm
- snahy o izolaci úlů
- dvouprostorové, těžko rozšiřitelné úly
- snaha omezovat včelstva v zimě

Zkvalitňování chovu

- 19 - 20. století
- zakládání výzkumných ústavů
- snaha přímo ovlivnit výnos medu (pozorování rozdílů mezi chovanými včelstvy)
- pokusy s řízeným rozmnožováním matek
 - zavírání matek s jedním trubcem do beden, sklenic, voliér
 - první úspěchy - vypouštění uvězněné matky a trubců v podvečer

Umělá inseminace

- 2.pol. 20.století
- výběr matek a trubců z kvalitních včelstev
- vytváření chovných stanic s jedním genetickým základem - velká podobnost matek

Na co šlechtění?

- medný výnos
- čistící pud
- náchylnost k nemocem a parazitům
- agresivita včel
- rojivost
- doba (ne)kladení vajíček
- dlouhověkost včel

Používání dalších materiálů

- polystyrenové úly
- plastová krmítka
- plastová mezistěna
- plastové rámký
- nerez - většina nástrojů a nádob pro styk s medem

Hobby včelař

- desítky včelstev
- prodej místního medu "ze dvora"
- zajištění rovnoměrného opylení krajiny
- včelařit může každý
- dodržování pokynů státní veterinární správy
- sdružování do spolků

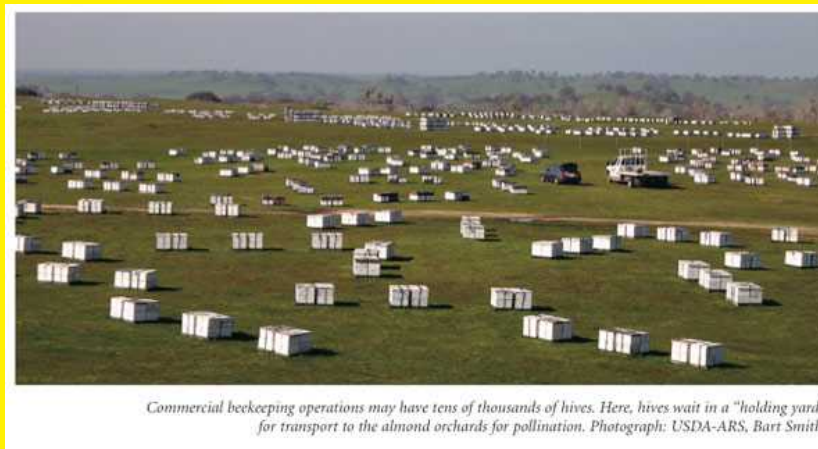
Zaměstnání: včelař

- stovky včelstev
- medný výnos minimálně 40kg/ včelstvo
- minimalizace času stráveného ve včelstvu
- pravidelné výměny matek
- další produkty: oddělky, matky, výroba úlů

Včelaření v USA

- opylovací činnost v USA
 - placená služba - až 150 - 200 \$
 - přesun mezi důležitými hospodářskými rostlinami (mandloně, citrusy, jablka, borůvky, brusinky)
 - přesun včelstev na velké vzdálenosti

Zdroje obrázků

- www.vcelky.cz
- <http://www.n-vcelari.sk/sal/VCELY0.html>
- <http://vigorbee.cz/autor/neckovy-ul/>